

United 93

Paul Greengras (2006)

Recreació del segrest del vol United Flight 93 per part d'uns terroristes islàmics, que pretenien estavellar l'avió a la Casa Blanca l'onze de setembre de l'any 2000

El què no és.

United 93 no és una pel·lícula de catàstrofes, no és una pel·lícula de terroristes, no és una pel·lícula de bons i de dolents rematats i tampoc és un documental. Us preguntareu: Què és doncs *United 93*?

La resposta no és pas fàcil perquè el producte elaborat per Paul Greengras és força difícil d'encasellar en el que fins ara hem estat acostumats a veure. Es tracta d'un nou concepte que ha començat la seva trajectòria penetrant en la televisió –cal recordar que Greengras és un director de trajectòria televisiva-, amb el nom de docuficció i que es contraposa al concepte de docudrama.

Àngel Quintana publicava aquest estiu en el suplement Cultures de la Vanguardia un seguit de reflexions sobre la pel·lícula que avui ens ocupa i feia referència al fet que Roberto Rossellini ja va utilitzar «aquest mètode» en una sèrie televisiva anomenada *La lucha del hombre por la supervivencia*, on es documentava la història de la

humanitat des dels etruscs fins l'arribada a la lluna.

El docudrama que neix a Anglaterra la dècada dels seixanta reproduïa la reconstrucció dramàtica de determinats successos i la docuficció, en canvi, el que proposa és la reconstrucció històrica documentada. L'objectiu és que la ficció sigui utilitzada per crear coneixement sobre els fets que es narren. Pretén reconstruir moments històrics dels que no en tenim documents visuals.

Les regles del joc docuficcional no permeten que el realitzador caigui en el dramatisme i les dades documentades han de passar per damunt de la visió mediatitzada i també dels propis sentiments.

Greengras ja va utilitzar aquest enfocament, en la seva primera pel·lícula *Domingo Sangriento (Bloody Sunday)*; el resultat va ser un bon producte i, probablement, per aquest motiu ha repetit amb un tema que s'adiu perfectament a les regles d'un joc que ja coneix.

Un nou personatge apareix en pantalla

Per tal de documentar *United 93* el director es va entrevistar amb gran quantitat dels familiars de les víctimes de l'atemptat terrorista, que pretenia estavellar un avió a la Casa Blanca. Molts dels passatgers van poder telefonar les seves famílies quan es van adonar del segrest de l'avió i, en algun cas, es va arribar a produir un relat en directe dels terribles fets. És evident que sense la telefonia mòbil això no hagués estat possible i l'única font d'informació s'hauria reduït a la caixa negra de l'avió.

Darrerament estem assistint a la penetració, sense precedents, d'un petit protagonista gairebé en totes les pel·lícules que s'han estrenat en els darrers cinc anys: es tracta del telèfon mòbil. Els personatges de ficció moderns envien i reben missatges que els espectadors podem llegir amb l'objectiu d'avançar una informació que crea complicitat i que ens situa dues passes per davant de la trama, com en el cas

de *Closer*, *Infiltrados* o *Corrupción en Miami*. Parlen constantment pel mòbil i fins i tot, més d'un cop. Esperem que els salvin d'una mort segura gràcies al telèfon o que no soni mai, com és el cas de *The ring*.

A *United 93* el mòbils són crucials però també ho és l'alta tecnologia que utilitzen els controladors aeris i, de retruc, és posa en dubte la seguretat que ens donen els avenços de l'era tecnològica sobre els que deixem reposar les nostres vides. Poc a poc, veiem que el trànsit aeri és una mena de caos on és fàcil que es perdi un avió i, sovint, la intuïció dels controladors pot més que els ordinadors.

Una història necessària.

El relat de *United 93* gira en torn de tres moments que obeeixen als tòpics del cine de castàstrofes. En primer lloc assistim a la presentació dels personatges. Se'ns mostren els terroristes al seu hotel i els diversos passatgers embarcant a l'avió. En un segon moment ens mostren les reaccions dels tècnics dels sistemes de control de l'aeroport de Newark després de les primeres notícies sobre l'atemptat a les Torres Bessones. La tercera part comença quan els terroristes prenen el control de l'avió fins el moment que penetren dins la cabina dels pilots i l'estavellen contra la gespa.

Diríem que fins aquí, res de nou, i més quan es tracta d'una història que coneixem abastament i en sabem el final. El valor d'aquesta pel·lícula es troba en la necessitat que algú l'expliqués de la manera en què Greengras ho ha sabut fer.

És un gran exemple de com la forma condiona de manera diàfana el missatge. Podem veure

els terroristes, cara a cara, hores abans de pujar a l'avió, llegint l'Alcorà i preparant-se per al seu sacrifici. Veiem els diversos passatgers i els tripulants preparant-se per embarcar. En cap moment el director cau en la temptació de fer èmfasi en totes i cadascuna de les situacions vitals que ens podrien arrossegar al terreny de la idealització dels personatges, perquè el seu objectiu és dir-nos que les víctimes són sempre víctimes i no n'hi ha de bones ni de dolentes.

Assistirem a 111 minuts intensos en els quals no s'aprofita el dramatisme dels fets per fer demagògia en cap sentit i en els que s'aconsegueix arribar a fer cinema polític des d'un punt de vista humanista i sense caure en la temptació de manipular l'espectador.

Fitxa tècnica

Tècnics

Director: Paul Greengras
Productor: Tim Bevan, Eric Fellner
Lloyd Levin i Paul Greengras
Guió: Paul Greengras
Muntatge: Clare Douglas,
Christopher Rouse i Ricard Pearson
Fotografia: Barry Ackroyd
Música: John Powell
Nacionalitat: Anglaterra-França-USA
Durada: 111 minuts

Actors

David sche: Todd Beamer
Cristian Clemenson: Thomas E
Barnett Jr.
Richard Bekins: William Joseph
Cashman
Susan Blommaert : Jean Folger
Ray Charleson: Joseph DeLuca
Polly Adams: Deborah Welsh
Khalid Abdalla: Ziad Jarrah
James Fox: el mateix
Gregg Henry: Coronel Robert Marr
David Rasche: Donald Freeman
Greene
Omar Berdouni: Ahmed Al
Haznawi

Filmografia

2006
United 93
2004
Omagh
2000
Bloody Sunday